చంద్రహాసచరిత్రంబను నామాంతరంబుగల

ఏకాదశీమాహాత్మ్యము.

౧౬౯
11587

శ్రీ

ఇయ్యది,

రాచపూడి భద్రాచలయామాత్యప్రణీతంబును [illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

[illegible]

Registered Copyright.

Rs. 0-4-0

JUL 1922

ఈ శ్లోకము [illegible] వారి [illegible]
పరిశోధన చేయుటకు [illegible] ప్రారంభించిన [illegible]
కలిగించినారు. [illegible] గారు [illegible]
[illegible] వద్ద [illegible]
గ్రంథకర్తకు [illegible] తెప్పించుకొనను, [illegible]
[illegible] కృతజ్ఞుడను.

ఉపోద్ఘాతము.

ఏబదికోట్ల యోజనముల విస్తీర్ణంబుగల యీభూమండలము సప్తద్వీపంబులుగను. నవఖండంబులుగ నొప్పియున్నయది. అందుస్వర్గాదిభోగములు వడయుటకునికిపట్టయి మహైశ్వర్యం బువహించినదియు, ప్రపంచము మిథ్యయని విషయసుఖంబులు తుచ్ఛంబులని దేహము బుద్బుదప్రాయమని నమ్మి శ్రీపరబ్రహ్మోపాసన మొనర్చుచు సమాధినిరతులై యుగముల పర్యంతము నిష్ఠాగరిష్ఠులైయుండు మహనీయులకాట పట్టయినదియు, నీటముంచు తామరాకునీరంటనియట్లు గృహస్థధర్మంబు నెఱపుచు తత్త్వానందమునకభిలషించిన జనకాదిరాజర్షులకు నివాసంబైనదియు, పూర్వజన్మకర్మానుసరణి స్వల్పాయుష్యము వహించియుబుధు మప్రయత్నముచే చిరంజీవులుగ నుండుటకు వరంబులువడసిన మార్కండేయాదిమహామునులకు పాత్రమైనది యగు।

యొక్క కష్టంబులు వాటిల్లినను నిష్ఠపడిక పట్టుదలతో గుట్టు ప...
ర్యసాహసాది సద్గుణంబుల చేయీశ్వరోపాసనంబొనర్చు...
శాంతమూర్తులై పిలసిల్లినప్రహ్లాదాది మహాభాగవత శిఖామణుల
కునాలయంబైనదియు, పాతివ్రత్య ధర్మంబులోకంబున వెల్లడిచే
యునెందివరలోక గతులైనసమభర్తల బుద్ధిచితులుగా నొనర్చి
ననాసిత్రీ మొదలగు పతివ్రతాశిరోమణుల చేనలంకరించినదియు
గంగాదిమహా పుణ్యనదులును, మేరుపర్వతంబాదినానాగిరులు
ను, నైమిశంబాదిముసల దివాసంబగునారణ్య క్షేత్రంబులచే
శోభాయమానంబై భరతఖండంబు ప్రకాశించుచున్నయది. ఇ
ట్టిమహాఘనత వహించియున్న నీభరతఖండంబున జననమవతరిం
చియున్నవారము కావున ప్రతిమనుజుడును స్వకర్మనిధానంబ్రశేయక
[illegible]

చిఱుతూపాలము గాత్రింపుటకు యిరిగోలువారింపారి స్వాపాదర

ర్శను బడు వారు వారు అన్నదమ్ములైన వెంకటబాయక మహారాపిత్ర

గుడుచే ఆనవాలు ఆదరించుచు పెన్న సేవించుచు

అతిథి అభ్యాగత జనంబు నాదరించుచు సాధుసాంగత్యంబా

చరించుచు అగ్రస్థుకిపుడి నవతి సంపాదించుచు సర్వ త

ము భావించుచు శ్రీ

గోవిందదాసస్మరణగాంచ

నంద ఆనందర్శనంబుగ శ్రీదండిహనచారిత్రం బానర్చుచున్న

వాడగాఖానంపదు భక్తిసాక్షర యంగీకారంబొనరించు బ్రా

ర్థించుచున్నాడ.

ఇట్లు,

విధేయుడు

నా దాసకవి

శుభమస్తు.

శ్రీ చంద్రహాసచారిత్రము.

కం॥ శ్రీరఘుకులవరసోమా। సారసదళనయనసకల
సద్గుణధామా। నారదమునినుతనామా।
ధారాధరనీలదేహా। దశరథరామా॥

శ్లో॥ గజాననాలా - విధికన్యషేలా - వంనూసురూలా ।
అనిశజ్ఞానాలా - వంనూవసోషేలా - భగవత్కథేలా ॥

వ॥ శ్రీమునిమహర్షి పరమహర్షసమేతుండై జనమేజయమహారాజునకు ఇట్లని యె, ఓజనమేజయమహారాజా? పాండుమహారాజపుత్రుండైన ధర్మరాజు యుద్ధానంతరంబు శ్రీకృష్ణానుమతంబున అశ్వమేధయాగంబు చేయ నుపక్ర మించి యజ్ఞాశ్వంబును విడుమటయు తదాశ్వంబు కేశంబు లంటెల్లడల గ్రుమ్మరుచు సారస్వతనగరంబునుండి విడువబడిన పిమ్మట నయ్యశ్వసంచార ప్రదేశంబెరుంగక విచారించుచుజనుమెడ నారదదర్శనంబగుటయు అంత నర్జునుండాదిగాగల రక్షకవీరులు సమ్మతికి వెళ్ళేరుగ వందనంబాచరిం చియజ్ఞాశ్వంబుపోక దెలియంగోరుటయు మునివరుండాలోచించి సదాహరి నామస్మరణపరాయణుండును కుంతలాధీశ్వరుండును యుద్ధవీరుండునునగు చంద్రహాసనుమతంబున బంధీకృతంబయి యుండు తెరంగెఱింగించుటయును సప్పార్థుండట్టిమహనీయుని చారిత్రంబు దెటతెల్లంబుగ వినకుతూహలుండై ప్రార్థింపనారదుండిట్లనియె.

అభంగ్॥ చంద్రిహాసవదితం- సాధుజనసేవితం॥ మృమరసభరితం-

మధురిపుసన్మృతం॥ కృష్ణరామరామ-రామకృష్ణరామ-

రామరామరామ-రామరామరామ॥

సా॥ వసుధలోన శ్రీకేరళమందున వరసుధ ర్మధీవరుడు

విసుగక శ్రీహరి సంస్మరణము నె-వ్వేళ జేయుభూవరుడు ॥సా॥

సాకి॥ అతివిభాగ్యకుసీలపతివ్రతి- యతిసౌందర్యమువీర

పుత్రుసిగాంచియు దంపతులిరవుర- పుణ్యాలోకమటు జేర ॥సా॥

పంచచామరం॥ రాజాధిరాజు తెల్లవాపు-రంబును ట్టడించిబాల-

బాజల్లు ముద్దుకుర్రినని-రాధరంగు జేయుగా॥

కం॥ అంతటనోకదాది। తనచెంగపురాదిసిబాలు-

చెల్వముగసిత్రీ। క్రాంతుసిధ్యానము జేయుచు

కుంతలదేశంబు జేర్చె- కువలయధీశా॥

(గన్ధగర్జ్హరాజనీఘుసిం అనుహాట్టు)

ఒక్క-విధమానదాని నాన్న వత్సాలకుని - చక్ర గనురో

పించగ-జరిగెకొంత కాలమాటు॥ దిక్కు లేనికుర్రవాని-దిగవిడనాడి
సాది। గ్రికుర నను కైవల్యము- నికర వముగాను జేరె

వ॥ అంత నజ్జాయుఁడప్పటికి మూడుసంవత్సరములవాడయ్యెను వాని ముఖంబున మహారాజలక్షణంబులుండుటెరింగి దయారసపూరితులగుయప్పురంబునంగల పుణ్యాంగనలు కొందరన్నపానంబులొసంగికాపాడుచుండ నైదవసంవత్సరంబు సంప్రాప్తంబయ్యె నట్టియెడనద్దేశంబునకు,

అభంగ్॥ కష్ట మెరుగ లేడు- కరుణ లేనివాడు- దుష్టబుద్ధియనెడు
జ్యేష్ఠమంత్రి గలడు ॥కృ॥

ఒకరోజు అట్టి క్రూరాత్ముండగు ప్రధానిగృహంబున నొకశుభప్రస్తుతము జరుగుచుండ చంద్రహాసుండువిని.

(నొండి చిందు.)

కదలెమంత్రినిజూడ-బాలుడు-కమలలోచనునిధ్యానమున ॥క॥
రాముడె దైవమని- శ్రీరఘు-రాముని దలచిన క్షేమమని ॥క॥

ఇష్టులు జేరిరాగ - శ్రీహరి - కిష్టుడీతడని ప్రజలనగ ॥క॥

వ॥ ఇట్లనేక విధంబుల శ్రీహరి ధ్యానంబుజేయుచు మంత్రిగృహంబునకు విచ్చేసిన యబ్బాలుని రూపగుణగాంభీర్య సౌందర్యాతిశయంబులకచ్చెరువంది నచ్చోవచ్చియున్న విప్రవరులు ప్రధానిం దలకించి,

మోహనరాగం అటతాళం

భూ॥ ఈ బాలకోమరుడు - యవ్వని పుత్రుడో - మా భాగ్యమున వచ్చె కాబోలు।

భూభారమణగింపబుట్టిన నగధరుడు - సాభిప్రాయము దెల్పె మమ్మేలు॥

మం॥ దక్కలేనివారు - పెక్కువేలమంది యిక్కడవసియించుచున్నారే।

టక్కులు గామనే - నెక్కడవివరింతు - చక్కగమోదింపనున్నారే॥

భూ॥ శుభలక్షణంబుల-సూచన దెల్పుచు- ప్రభుమూర్తియై
బాలుడున్నాడు।
ఇభరాజవరయు డే - లింపయూకుంతల - విభవమను భ
వింపనున్నాడు॥

కాంది॥ అనువార్తలాలించి మష్టబుద్ధి।
బని పెభూసురులమందబుద్ధి॥కృ॥

వ॥ తదనంతరంబ మంత్రియేకాంతస్థలంబునకరిగి (విప్రవాక్యోశవార్థనః)
అనుమాత్యానుసరణిబ్బాలుం డిక్కుంతలంబునకు ప్రభువు కాగలడు గావున.

శ్లో॥ జాతమాత్రంనయశ్శత్రుం వ్యాధింవాప్రశమంనయేత్।
అతిపుష్టాంగయుక్తోపి-నపశ్చాత్తేనహన్యతే॥

వ॥ అమరీతిమీని పధిం పడ[illegible]సూక్తమని యూగోచించి, తలవరులం బిలిపించి,
వర్తమానంబెఱింగించి, బహుమానంబులిప్పించి, బాలునప్పగించిన.

పా॥ చేపరించుచుగొన్నొయిబాలుని। భీకరులైరలవరులు।

తవలకవధియించెనమనికత్తుల- దనుజులజాలిశిఖులు ॥పా॥

వ॥ ఇట్టిమహాగిరశైలయాపదమందిన ప్రపంచ ఆపద్బాంధవుడని వేరువహిం చిన ఈశ్వరుండుదప్ప నన్యులోకరగాడి దృఢనిశ్చయుండును, భయకంపితగా త్రుండును, నిశ్చేష్టితుండును, సర్వదా శ్రీలక్ష్మీనారాయణపాదకమల ధ్యాన పరుండును. నిఖిలవిబుధజనవిధేయుండును, భాగవతశ్రేష్ఠుండునైయొప్పునట్టి యుండు యోగీశ్వరులచిత్తంబు పరాయత్తంబు సేయక తదేకధ్యానంబున ఈశ్వర సన్నిధిం జేరంబుగల్పించుకొని.

ఉ॥ ఓకమలాక్షుడో వరదుడో ప్రతిపక్షవిపక్షదూరకా।

యోగ్యకపీంద్రయోగివంద్యసుగుణోత్తముడో శరణాగతామరా।

కహహో మునీశ్వరమనోహరదో విమలప్రభావరా।

నీకరుణింపవే శరణార్థిననన్నుగావవే॥

రాగ॥ అ౧.

పా॥ పరమదయానిధిధ్యానంబునయా- బాలుడు దలవర లు।

సురమునులేకదాపెట్టుకధింతుమని, సనకులునియాఖిలులు ॥పా॥

బాలునకడ నుపదంబున నుండెను, భాగ్యహీనమాత్రవేలు !
వారలనుమఖండించుక వెడలిరి చయ్యనపశుమాలికులు॥పా॥

అంతినబాలుడదరిబెదరి రక్తంబేరులై ప్రవహించుటంగని దిగ్భ్రమ
జెందె ఈశ్వరాపరాధినగు నన్నిటుచేయనీకయ్యోవిలాభమెయ్యదియారాధింప
రానియీబాధనోరువతరంబుగదనియెలుగెత్తె.

రూపకతాళం.

దీనపోషకా- జగద- దీనరక్షకా ।
మానసమునననినునమ్మరువను_మానిపాలకా ॥దీ॥
దిక్కు లేదురా-నా-దిక్కు_నీవెరా।
మొక్కి వేడుచున్నగాన- గ్రక్కునయిటురా ॥దీ॥
తల్లిలేదురా-నాకు-తండ్రిలేడురా।
ఇల్లునెవ్వరెవరు ఇష్టుడీవెరా ॥దీ॥
బాలుడేనురా-పసి-బాల్యమందురా।
కాలివేళ్ళుతరగబడెను- కర్మమేమిరా ॥దీ॥

మోసమెరుగగా-నా-దోసమేమిరా।
గాసినాన్నవెవరుశ్రీల క్ష్మీశభోగివరా ॥దీ॥
నాథుడీవెగా నా-బాధమాన్పగా ।
వేదవేద్యవేడినాను। వేగరావుగా ॥దీ॥

వ॥ ఇటుధ్యానించుచుండుతరి ఈశ్వరానుగ్రహంబున బాలునకంతకంతకు బాధనివర్తియగుచుండెనంత,

కం॥ అదివర కావనమృగముల,
వదలక చెండాడుచుండు,వరసుకుమారుం।
డిదియెవ్వని రావంబను।
సదయతో విచ్చేసిగాంచె। సద్గుణశీలుడు ॥

వ॥ అట్లుగని మిక్కిలిసుకుమారుండును। విశాలవక్షుండును। దీర్ఘబాహుండును। కమలలోచనుండును। మనోహరుండును। అతిదీనాలాపంబుల కృశీభూతేంద్రియుండు నశ్రుబిందువులోడ యుండినవానిచుంచుమున్నీ। చుబుకంబునొక్క। శిరంబుమూరొక్కనియుపలాలనంబొనరించుచు మెల్ల మెల్లనకుశలధూపాలుఁడిట్లనియె,

(మాడ రేప్రియయుతనువర్ణనపట్టు)

రా॥ ఏరాముద్దుబాలకనిం- కేలనీవిచారము। సారసాక్షుడైన శ్రీవారి।
సకలజీవులమ్మభోమునిదిశజను ॥యే॥

రా॥ సత్యస్వరూపమాట చెల్సిన- సద్వివేకిగదమీరు। అతులిత సాంబ్రాజ్యపదవు।
లందుపొందుపిరి పాలకముందు ॥స॥

రా॥ ధారుణీతిలిదండ్రు లెవరు, తగుబాంధవ్యులెవ్వారో- కారణము లేదనీవి:
కాననుననిటుసంకటపడుటకు ॥యే॥

రా॥ శ్రీహరే హరికల్లిదండ్రి- కరిజనమందారుడే: సాహసంబున నీ విడనాడక।
స్వామిరాఘవులవనమున వెదకెన ॥స॥

వి॥ అను బాలునివాక్యంబు లాలకించి భూపాలుండు తన మనంబునసట్లని యోచించె.

కం॥ సంతానవిహీనుండని।
మంతనమున నెనెరుబూని। మాధవుడేశ్రీ
మంతుండగుయీ బాలుని।

సంతసమునబనిచేసనుచుసంబరపరుడై॥

వ॥ పెన్నిధిగన్న పేదచందంబున ధాత్రీశ్వరుండు.

దిం॥ విడువకబాలునిగూడివే।

కడువడి జేరెతాపురము బాగ॥కృ॥

వ॥ తిమగృహంబునకువిశ్వే॥ కులించభూపాలుండు యాబిడ్డను తనపట్టపు
హిషికప్పగించి, వర్తమానంబెరింగించి, భూవరుండు కడుప్రియంబుదోప నెరవాదు
లగు వేదవిదులైన భూసురులరప్పించి, నారీయుసుమతీంబున వారాంమిధునం
బులు మంగళస్నానంబొనరించి, యనేకమంగళతూర్యరవంబులు సెలంగ బ్రా
హ్మణులు వేదచోదితంబులైన సుకర్మంబులచే బుధ్రిస్వీకారంబు చేయించి యా
బాలుండువచ్చునపుడు చంద్రునిపరిహసించు కాంతివంటి ముఖవిలసంబుగలుగు
టంజెట్టి యాబిడకు చంద్రహాస్యుండని నామకరణంబొనరించి, యచ్చోటికరు
దెంచియుండు చాతుర్వర్ణంబులవారికిని వైశ్వరుగ యుక్తరీతిని సత్కరించి
వారివారివిడుదులకనిపి వాడయ్యెనంత చంద్రహాస్యుండుదినదిన ప్రవర్ధమానుండై
శుక్లపక్షచంద్రునికైవడివృద్ధిపొంది బాలక్రీడలచే దమతల్లిదండ్రుల యుల్లంబుల

పిల్లలింపజేయుమందు ముద్దులగారాబుపుత్రునింగని ధారుణీశ్వరుండిట్లనియె.

శ్లో॥ విద్యానామనరస్యరూపమతులం ప్రచ్ఛన్నగుప్తంధనం।
విద్యాభోగకరీయశస్సుఖకరీవిద్యాగురూణాంగురుః।
విద్యాబంధుజనోవిదేశగమనేవిద్యాపరాదేవతా।
విద్యారాజసుపూజ్యతేనహిధనంవిద్యావిహీనఃపశుః॥

వ॥ కావున

క॥ ముద్దులపుత్రిబండితుల।
యొద్దను జేరంగబోయి,
యురుశాస్త్రింబుల్।
శుద్ధిగపఠించినంగద,
బుద్ధియుకీర్తియుంబునొందు। బుధనుతచరితా॥

వ॥ ఇటుబలికెడుతండ్రివాక్యంబులాలకించి వారియనుజ్ఞమేరకు గురుమందిరంబునకు.

తిండి॥ అనుటకమారాజానందనుండా।

జనివిద్యాభ్యాసము శేయుచుండె ॥౧౭॥

అంత కొన్ని నాళ్ళకు చంద్రహాసుండు గురువర్యునకు వందనం బాచరించి అంజలిబద్ధుడై యిట్లనియె॥

కం॥ గురువులు ప్రియశిష్యులకుం।

బరమరహస్యంబు దెలియ। బలుకుదు రచల।

స్థిర కళ్యాణం బెయ్యది।

పురుషులకును నిశ్చయించి। బోధింపు తగన్॥

వ॥ అని యడిగిన శిష్యుని మృదుర వచనంబుల గురువాక్యంబు లాలించి గురువర్యుండు చంద్రహాసుని పైగల ప్రీతిచే శిష్యు నవలోకించి.

ఉ॥ ఇంచుకమాయ లేకమది। నెవ్వని బాయని భక్తి తోడన।

త్రిఁ చుచు నెవ్వడే నిహరి। దివ్యపదాంబుజ గంధ రాశి సే।

వించు నతండె యుంగునర। విందభవాదులకైన దుర్లభో।

దంచిత మైన యాహరియు। కారణ హద్భుతకర్మమార్గముల్।

వ॥ మరియును,

శ్లో॥ హే శిష్యాశ్శృణుతత్ప్రసూతిమరణవ్యాధేశ్చికిత్సామిమాం।

యోగజ్ఞాస్సముదాహరంతిమునయో

యాంయాజ్ఞవల్క్యాదయః।

అంతర్జ్యోతిరమేయమేకమమృతంకృష్ణాఖ్యమాపీయతాం।

తత్పానంపరమౌషధంవితను తేనిర్వాణమాత్యంతికం॥

వ॥ శిష్యులారా జననమరణవ్యాధులకు నొక చికిత్స చెప్పెదను వినుండు అదెట్లన్న యోగజ్ఞులైన యాజ్ఞవల్క్యాదులైన మునులచే చెప్పంబడినట్టుల అంతర్జ్యోతి స్వరూపంబును. అప్రమేయంబును, ముఖ్యమును గు శ్రీకృష్ణామృతంబు నాస్వాదింప యా పరమౌషధసేవ చేయుట్యంత సౌఖ్యంబులబ్బునవిని పరమానందంబునుబొంది అట్టి ఈశ్వరునిట్లు స్తుతించె.

(సునమకరయోగదేమో అనువట్టు.)

సరగున ఇటు రారా శ్రీ సామజ మనోల్లాస॥

కేవరు నేరిచి వలిమి, నారుగు జొచ్చియున్నఁగన ॥స॥

క్రూరులు బహుకఠినాస్త్రములు కౌరవులాక్రోపించు

ఘోరముగ సోర్బరిసభను జేర్చి ద్రయబూని।

వీరలు వలువంగనుయూ నాగీనూనిమిముదలవ।

పారమార్థిక దయయుబూని పాలించిన పరిచ పురుష. ॥స॥

వ॥ అని మరియును.

ఉ॥ చక్కగ నిర్వాని ముద్దు వెన్నజల్లెడు వానిదయారసంబుచే।
నెక్కొను వానివాల్తిలటిని చింపించు వానిలోకముల్।
మొక్కగ నేలువానినతి మోహనమానుష వేషధారియై।
యెక్కడ లేని వానిజగదాశ్రయు నెప్పుడునాశ్రయించెదన్॥

వ॥ అనియిటుల నేకవిధంబుల సదా శ్రీహరినామస్మరణపరాయణుండగు పుత్రునింగని కుళ్ళింతభూపాలుండిట్లనియె.

సాకి॥ విష్ణుభక్తులలోనుత్తముడనియెడ.. పేరవహించిన పుత్రా।

విద్యలన్ని శ్రీకృష్ణార్థ్యానముచే- తెలుపుమనసుసుచరిత్రా ॥సా॥

వ॥ అని బోధించిమరియును.

పాట॥ వేదవిధిగతి పనయనము జేసియు- వేదమయుః బిలిపించె।

వేదార్యులను జేయు కాలమను- విశ్వపతియు నియమించె ॥సా॥

వ॥ అంతిచంద్రహాసుండు.

అభంగ్॥ సాధనవహించె సద్గుణంబుమించె।

బోధమునొంచె వేదమభ్యసించె ॥కృ॥

వ॥ ఇట్లు సాంప్రదాయకారు సరణిచతుర్వేదంబులభ్యసించి హరికాథ స్మరణమాత్రతోతారక జేయుము (కలవిద్యలెన్నగిగినకులవిద్యకుసాటిగాదు) అక వార్యోక్తి విధము ర్వేదంబు సాంగోపాంగంబుగ నభ్యసించి పదునైదుసంవత్సరముల వయసుగలవాడై చంద్రహాసుండు తండ్రితో నిట్లనియె.

శ్లో॥ మాతా నిందతినాభినందతిపితా భ్రాతానసంభాషతే।

భృత్యఃకుప్యతినానుగచ్ఛతిసుతః కాంతాచనాలింగతే।

అర్థప్రార్థనశంకయానకురుతేసల్లాపమాత్రంసుహృ।

తస్మాత్సర్వ యత్నార్థయశ్శృణుపి తేహ్యర్థేనసర్వే వశాః॥

టీ॥ అవి తిత్రద్వార్జించుటయు క్కక కర్తవ్యంబులయూహించి తండ్రికి సెలవంది చంద్రహాసుఁడు శ్రీకృష్ణనామసంకీర్తనపరుండై,

అర్థం॥ ద్రైత్య [illegible] ఎప్పించి ధరను సంచరించె।

ఘోరులజయించె సుద్రవ్యమార్జించె ॥౫॥

టీ॥ అంతట లోకరంజకంబయినయట్టి చరిత్రంబులందెల్లెడలం గల సర్వ వర్ణాశ్రమంబులవారెల్లను సర్వకాలసర్వావస్థలయందు గోవిందా. నారాయణా, మాధవకేశవాది శ్రీవిష్ణునామంబులఁ గీర్తించుచుండవలయుననియు అటులేనిచో కౌర్యవంతుడన విధింపఁబడు నిగ్రహించి చంద్రహాసుఁడు దిగ్విజయంబునొంది విశేష చతురంగబలంబులతోడను యపరిమిత ధనంబులు గైకొని స్వపురంబు చేరుటంగని తండ్రి యానందాంబుధి నిమగ్నుఁడై [illegible] కుమారుని యాధీనం బొనరించి లోకప్రసిద్ధంబున వేదవేదాంగపారగులైన భూసురులరప్పించి యాంచితంబగు లగ్నంబున పుత్రునకు పట్టాభిషేకంబు చేయుటయు చంద్రహాసుండు రాజ్యంబు చేయుచు లోకరంజకంబుగా నవుకూటంబున కేగి తినరాష్టంబులంగల హాతుర్వర్ణంబుల వారినిరప్పించి యాచితరీతిని సత్కరించి సభనుండిలకించి.

ఏకాదశిఫల మేమని దెల్పుము॥

సకలమనులసన్నుతమహిమగద ॥ఏ॥

భక్తిగలిగి శ్రీహరి నామంబులు- బాగుగాను ధ్యానించుచు సతతము

రక్తి నిరతి వ్రతము సల్పగనె- ముక్తినిరతలా సలకంబగుగద ॥ఏ॥

భువిని యంబరీషు మరుక్మాంగద- భూపవరులు సత్పురుషులీవ్రతము

సవినయంబుగను సల్పినారిపదము సాధించిరని శ్రుతులు దెలిపెనద ॥ఏ॥

వ॥ మరియును.

శ్లో॥ ఏకాదశ్యాం న భుంజీత- కదాచిదపి మానవః।

యది భుంజీత మోహేన- నరకే పునిమజ్జి॥

వ॥ అని విష్ణుస్మృతియందును.

శ్లో॥ వరం స్వమాతృగమనం వరంగోమాంసభక్షణం।

వరం ఛా పిసురాపానం హరివాసరభోజనాత్ ॥

వ॥ అని శ్రీమహాభారతంబునందు జేట తెల్లంబుగ వివరించి యున్నయది కావున.

గర్గ గచ్ఛరాన శ్రీఘ్రం అనుపట్టు.

ఇది మొదలువిన- రేకాదశిదినమందున॥

వదలక మానమున వరమునిధ్యానించుచు॥ఇ॥

ఉండి సుసర్వాత్మున- దండిగ సుయీ వ్రతము।

మెండుగను జేయుకుండు- పిండలవధియింతు గాన ॥ఇ।

దిండి। అనుచుభూపాలుడు దెల్పుచుండ।

వినిజనులావ్రతము జేయుచుండ ॥కృ॥

వ। అంతచంద్రిహాసుండు

కం॥ చక్ర నిపిష్టావలయములు।

జక్కనిశివమందిగములు చావల్లునుచే।
రేకిగానసత్రంబులుదా।
మాకుగావనిర్మించిమించె మంగళకరుడై॥
వ॥ అట్టిసుకుమారునింగని కుతుంపుండిట్టనియె.

మత్తకోకిల

బాలుడానిబుద్ధికుశలత పారిభక్తియుగాంచగా।
పాలుపోలును గానిమోసకి వరనుగా దేభూవరా।
పాలు యూరుగానలంగల సార్వభౌముసకప్పమి।
వ్వగనే పదివేలవరహా- లేవ్వగబంపుముధీవరా॥
వ॥ అమితంద్రవాణ్యంబులాలకించి.

ఆదితాళం.

కప్పమంతయుకుళింప నానకిదా నప్పడేబం పెకుంగలము చేరంగను॥

సాయం కాలమునను వారందరు- మేటియాకుంతలనగరి
చంతను జేర॥

నామయే కాదశి గావున వారలు - గూడిజలకము లాడియా
ధీరులు॥

రామహరే రామయంచును శ్రీ రామధ్యానంబున
సొక్కి సోలుచును।

తులసితీర్థములు స్వీకరించుచును కలసివారందరు మంత్రి
చెంతకు జేర॥

వ॥ మంత్రివారి శిరంగొరిగి నారప్పగించిన కష్టంబులైకొని అన్నపానం
బుల విచారించిపవాలకిందు మ త్రివారానే దేకావళిగావున యాహారవర్జితం
బనివాడివి మరునాడు పారణంబుగావించి ప్రధానియాజ్ఞవడసి సేవకులుపురంబు
జేరుకుంటు ఇరిగంకవటు ఎప్పటివలె కుంతలాధీశ్వరుని చెంతకేతెంచితనస్థానము
తనకుమారుడైన మదనుడుండు నాగున యేర్పాటుగావించి తాను రాజాజ్ఞకైకొని.
గా॥ చంపసావతినగరము జేరెను- దయ్యానవేట ప్రధాని।

పాండవులించి భూమహీపాలుడు శిశు మహులు జేప్ప గాఘనుని ॥పా॥

వ॥ అంగదుష్టబుద్ధి నిందభూపాలుని వెరాగ క్షేమంబులు జక్క గాబిచా
రించుచు సమీపమ త్రైను యుండు..

పా॥ ఈసుకుమారుని జన్మదినము మా. కేల దెలుపవేయ్యా!
ధారుణాంగుడ దొ మా పుత్రుని గను భాగ్యము బ్బెనో యయ్యా ॥పా॥

వ॥ అంతట నిందభూపాలుండు దుష్టబుద్ధి నిదించి
(నావసాహసు సాహసపత్తు అనువట్టు.)

నావసాహసు ష్టైనయిగాను హ మహాయుజననము।
కోరియు నాత్మక న్నైశివపిగెను-కారణంబున
కరగను నను దెప్పి సిను ॥పా॥
తనయులు లేరను చింత పెద్దది చిపలినసమున।
వనజాక్షుడే ఆపాచారము వారించ వలయునని ఘన।
వనము నపుంజని నేలసను హృక్తుడనైయుండగా।

వినబడె న్మృగపంబతి ఘోరంబు నిండర్ ।
జనితసుమండగ్రీహరిధ్యానంబున నుండర్ ।
వినయంబుతో మునిసీతనిపుణులు సుమవాయించిరి॥

వ॥ అంతనాంతికోటంగావడి తోచించి.

క॥ మునుగద్దయావశీయించె ।
వనియడవులనుచునా నొండిం ఛర్ ।
స్నానివశికులవా తనలా ।
ఘనసన్నములడించిబోవ సముద్యంబే॥

వ॥ అని యిట్లూర్చు కాలమాలోచించియొట్టికేలకు వీరవశించుట్లయును త్రింబని యుహింపవీనమరణంబునకు బోయి యుక్తంబువిప్రపరోగంబుహక్తంబనియొం టరినకుమారునిల్లని యొకపత్రికరించెను. స్వాత్రీగను పుత్రుడగుమదనుడాని కనేకమంగళంబులుగలుగక తిరుపరి ఇష్టత్రికగోవమ్మ చంద్రహాసుండు నాకు పరమమిత్రుడు కావున యితని రూపవరిగా కేవలంబులను విద్యాధనంబు లనుచాటింపక నీవుగొంచమైనసందేహింపక విషమిత్రమిప్పించి యుప్పత్రికనా

కసంచినుంచి శిలుమొహారుకే యుంచి చంద్రహాసునిరిలిచి దుష్టబుద్ధిఇట్లనెను

ఆమోనె పిసీబహార్ అనుమట్టు

విఖరింతు జేటగాను విమధాయితీశ్వరుడ ||వి||
నవమోహనాంగుడ నరజనపాలుడ బహుబంధమోదనుడ ||వి||
జేరి కంతిలను మీ శేయూశ్రీకా గాశుదనరిహము ||వి||
గానమర్తుముగ మానవమనలాగ యూమహారిస్మృతిముగ ||వి||

వ॥ శ్రీ ప్రకారంబున విషయంబు దెలియపరచి శిలుమొహారుతో నుండు సంధి దుష్టబుద్ధిచంద్రహాసునికిష్పగించిన నాటింటతిము డంబున నైగాహిలవంది తమ తల్లిదండ్రులంచెంతికేగి విగ్రహనంబిరింగి చికంగన శాసించి వారిచేతకా ర్యచనంబులందిపడవంబుగా విద్యుక్తంబై.

నామాత దేఖో గొనానుమట్టు

హా రేయుకుంటి మాగవా యటంచు చంద్రహాస్యూకా।
ధరబుగ భటాలితో-నురుగకూఢుడత్యోగా॥
చిరానవోలమాలిశికరుండు సంతసిల్లగా॥

త్రిపుత్రియగు విషయలనుగని యాయుద్యానవన శృంగారంబెరిం
గించగోరి శ్రవణానందంబుగనిట్లనియె.

తేవారం

అమ్మమ్మ వినరమ్మా-యతిరమ్యా వనమమ్మ!
కమ్మనివాసనలమ్మా- గుమ్మని వీచెగదమ్మ ॥అ॥
చక్కనిచూతంబులును-సాలరసాలరసాలంబులును!
మిక్కుటమాపనసలును-మేలైనయరటులును ॥అ॥
మల్లెలు మేల్జాజులును-మరువముపున్నాగయును!
మొల్లలుసంపంగులును-కొల్లగబూచినవిగను ॥అ॥
పీనుల కానందముగ-విధవిధనాదంబులుగ!
ఘనముగుపక్షులువడిగ-గానము జేసెనువినగ ॥అ॥
వ॥ ఇటులుబుధకుసుమవనంబులాలించుచు నయ్యిందువదన ఇందదనుంజేసు

రమణీయప్రదేశంబులంగని యానందించుచువారొక్క పోవగదరుసుమిగూడిపువ్వం
డ్లుగోయుచుండుటకిమంత్రిగామాత్యుడు [illegible] వివయుసావలదాటున వారినిచటి
కొంటికసంచరించుచుండు పద్మూవంగీసుచను లెకంగక.

క॥ వామాక్షులందరటుయా।
ఖామంబునసంచరించి-రమణీయంబౌ।
తామరసరోవరంబున।
నామునజములవలెనుక్రీడ-సల్పుచునుండ౯।

వ॥ అటనొంటరిగదిరుగువిషయ వసంతెల్లగుమ్మరుచుబోయిపోయి నొక
రికాలతృషీడను బరుండి గాఢముగానిదురించుచుండు చంద్రహాసునిదిలకించి

ఉ॥ సంతతమున్ననుంగొన మోహ్మాతలనాక్షకొమారకోటినా।
వంతయువారియందుగలదాపలదాయిటులుండనీతనా।
కాంతియునీమనోజ్ఞతయుగా [illegible] సంతుడానీతడారమా।
కాంతుడొకంతుడోరజని కాంతుడొ గాకతగ౯ జయంతుడో

డసు మదనుడా నీకు నేకమంగళంబులుగలుగుగాక తనుపరి ఇప్పత్రికంగొనివచ్చు చంద్రహాసుండు నాకు బరమమిత్రుడుగావున ఇతనియాగమనాదివిశేషంబులను విచారితంబులను బాటింపక నీవుగొంతమైననుసందేహింపక విషయమిమ్ము. అని వ్రాసిన పత్రికయు ధాత్రమంబున సంచినుంచి క్షుద్రవేని చంద్రహాసుని రెండి యందుభద్రపరచి భగవద్ధ్యానంబు చేయుచు నిచట తనరాగామరితేయుండు స్థలంబునకరిగి వారితోగలసి మెల్లమెల్లన గృహంబులకుజనిరంత ఇటచంద్రహాసుండు నిదురమేల్కాంచి శ్రీహరిధ్యానంబు చేయుచు అళ్యాయూనుండైజనిచె.

అఠాంగ॥ సంతసంబుగాను-చారులతోతాను॥
కుంతలునినందును-మంత్రియిల్లుజేరెను ॥కృ॥

వ॥ అటుచేర గృహద్వారంబున నిలచి ప్రధానికుమారునకు ప్రతీహారులవలన తనరాక దెలిపింగించి వారియనుమతిబడసి నగరుప్రవేశించి యందుగనకాసనాసీనుండును సకలవిద్యాజనపరివేష్టితుండును నగు మదనునింగాంచి వందనంబొనరించి నచ్చెండమందారమంగళంబులవి వ్రాసియుపకారిత పందనుండగు చంద్రహాసుని ముచ్చటని ప్రతిమంచనంబుగ్రాహించి యుచితాసనంబునగూర్చుండ నియమించి

కేతుంబరసేయుండు వత్రికచంద్రహాసుండు దుష్టబుద్ధియొసంగిన పత్రికమడచు
కొన్సుగి నిల్లనియె.

ఆ ది తా ళ ౧.

చం॥ అప్పావినునామనవి-లెవ్వనదెల్పెద ॥అ॥
చప్పుడు లేనిచోటి-కిప్ప డేజనిమదం-బొప్పదీనినిజమవ-
నొప్పమీతంద్రియాజ్ఞ ॥అ॥

మం॥ అంతటిగోప్యమైనదా-అయిననుగాని ॥అం॥
మంగనయునవేర-వ్వం తైనకినుకక-సంతసమునసభ-
యంతవినజది వెద ॥అం॥

వ॥ అని మదనుండప్పత్రిక నందరువినునట్లుబలికించి యెక్కడున్ వేమఱ
లంగముక్కవకలభూసురులనే విమశాహ చంద్రహాసులకు వివాహాయుక్తంబును
మంచిసుముహూర్తంబేర్పరచిరట్టియెడ.

క॥ హారోదారసుధారస॥

ఉ॥ దప్పరతనయింటికిజని।నప్పటిపిధమెల్లగాంచి। నతికుపితుంద్రై
విప్పలవిడికొమరునిగని।

వచ్చానాయాజ్ఞమీర-వచ్చునెయనగ॥

వ॥ బహురోషపూరితుండగు తండ్రిగని వచనుండిట్లనియె.

పీఠమూర్తాని తోడిరాగం రూపకతాళం.

యంతవాడ-యాజ్ఞమీరను। మంతినతున చింతింపను ॥యం॥

నీను-యుత్తరవతిక్రమించగలేను। మతిచెడినడచినవాడను కాను।
నీతిబోను। పుత్రుడౌను-పాండుబోను-వ్యక్తికర్తవాముననను ॥యం॥

వ॥ అనిమతుపుచుతండ్రితంపిన పుత్రికగానిచ్చినదనుండు జనకునిశో
కసంక వర్తానిందు దుబుద్ధికొనిజరుమనికొమరునిజొనరించినకార్యంబున కనుకూ
లంబయుండుటంగని (అన్యథాచింతితంకార్యం- దైవమన్యత్రచింతయేత్)
అనుకామితనిర్యూధనిదర్శనముగ్యగబాయని యాశ్చర్యంబునొందుచుండ తరి
విప యాపంచ్ర పాసుబునిచ్చిన యందసంబాపరించ దుష్టబుద్ధిలోనకుతిత్వభావంద

యున్నత వెలుపటివారల దెల్లకాళానందంబొందునటుల యాశీర్వదించి పను
వరులకంత క్రూరమానసుడగు దుష్టబుద్ధి తనపుత్రియగు విషయ విధవయైనను
యాగామి చంద్రహాసునిమాత్ర మెవ్విధంబునానైన జంపదలచెనని దృఢనిశ్చ
యుండైయుండి దలితుకుందునటుల నేకాంతస్థలంబునకు తలవరులఁ బిలిపించి చెప్పెను.

వినరాదా నామనవి యనుమట్టు.

తలవరులార మంచి తరుణమి దేయని యూహించి॥
తళతళ మెరయు కర-వాలము చేధరించి।
విలసిత శ్రీశంకరి-యాయలములోనపొంది ॥త॥
మానమున యనుమాన-మును మానక నుబిరాన।
ఘనముగ విచ్చే నెడి-ఘనుని వధియించుడన ॥త॥

వ॥ మానవరులు మంత్రిచే నెలవొంది భువనేశ్వరియాలయంబులోనం బ్ర
వేశించి డాంచియుండిరంత ఇట దుష్టబుద్ధి చంద్రహాసుని తన చెంతకు రాదీసి అయ్యా
మనపట్టణ పెద్దలయాచారంబు చొప్పున మీరు నేటిసాయంకాలమునకు నొక
బంగారు పళ్లెరంబున కుంకుమ ద్రవ్యంబులిడుకొని యుంటిరిగ.

యు త్రైర=౧ త్రి=ఖ్యాతినీదెగా ॥౮౦॥

వ॥ ఇటుకదుదీనభావంబున వలుకుభూపాలునివాక్యంబులాలకించి
ప్రధానియిట్లనియె.

కం॥ చింతిలనేలయీభావన।
మంతయుబాలించుబుద్ధి మంతుండగుధీ।
మంతునివరియింపుముభూ।
కాంతాత్రిలోకాంతసుజన కరుణాపాంత॥

వ॥ అనియిట్లు వరియించు మంత్రివాక్యంబులాలకించి రాజు
చించి ప్రధానుదిలకించి

శా॥ ధన్యాసందనావతిబాలించెదు చంద్రహాసుగావిరమ్ము।
ఇర్వ్యర్ధరాజ్యంబునకా తనిరుభిషిక్తుజేతునిశ్చయము॥ శా॥

వ॥ అనిధరణీపాలుండుబలుకమదనుండుసంతసంబంది రాజాజ్ఞగైకొనితిన
నగరునకుజనుచుండ పటు చంద్రహాసుండునూర్ధ్వాత్తమాయు సమయంబెరింగి సత్యాకా
లోచిత కృత్యంబులుదీర్చుకొని భవానీమందిరంబునకు బోనుద్యమించి మంగళ

[ప్రియంబుల చేయింపఁ [illegible] ఖండింపఁ [illegible]రంబున [illegible]హాసంబున నిమురొని ద్వారంబు
వెలువడ మదనుండు గాంచి కడువిస్మయంబంది కావున ఇటు రాదవాకిలై కాంచ
లిక నెట కేగువాఁడవనుటయు చంద్రహాసుండు గోకడ దుష్టబుద్ధి పాత్రుడైన తెలం
గాంగింపమదనుండు చంద్రహాసుని హస్తంబున నిడుకొనియుండు పత్రంబు సం
దుగొని కాదారు కార్యంబేమన్నా [illegible]గావించిన కావునవారి క్రమంబున ఇక్క[illegible]
తలాధీశ్వరుఁ డంత కేగుమని పలికి మదనుండటి త్వరితగతి శ్రీరాజరాజేశ్వరి యా
లయంబునకుఁ జని పూజ సేయింప వచ్చిన కన్యకా [illegible] యుండునూనరులు [illegible] మదను
కరంబుల [illegible] తమ [illegible] తెల్లినవారైరి. అంతనట చంద్రహాసుండు మెల్ల మెల్లన
బహుదినముం బువ్వాడ [illegible] గాంచి మంత్రి [illegible] పరివార
[illegible] చంద్రహాసుని
[illegible] రాజ్యంబు [illegible] చంద్ర
హాసుండు మంత్రి [illegible]
ముఖ్యుల [illegible] మంగళాంతసంబులు జెలంగ.
హా॥ [illegible]
మంగళము. శ్రీ [illegible] ॥హా॥

వ॥ దుష్టబుద్ధిగాంచి [illegible] చంద్రహాసుండగుట యోరి పాపాత్మా నామన
[illegible] వ్యర్థంబు చేసినవాడవు కావున నామండలి [illegible] వాలకొమ్మటయు
[illegible] వ చంద్రహాసుండు దుష్టబుద్ధికిట్లనియె.

మత్తకోకిల.

మామకీయాజ్ఞానుసరణియు-మామహేశ్వరిపూజకే।
నీమమున నే నేగుచుండగ- నీవుపుత్రుడునన్నుదా।
ప్రేమమీరగకుంతలేశుని- భేటిజేయగబంపిరే।
సోమశేఖరుశా॥పి సేవకు-సుతుడు కామె నెధీవరా।

వ॥ చంద్రహాసుండిటులనుచు మ[illegible] దకరంబగుమాటవిని దుష్టబుద్ధి [illegible]
[illegible] క్రాంతుడై [illegible] యుంచుకుచిట్లు నృపుండైయుండు [illegible] మారం
[illegible] బిడి సేదవంచుకేయుచు.

[illegible] వైష్ణవహితాంసత్యం-వ[illegible] యుంతువిధియుతే॥

వ॥ అనునార్తి క్రిష్ణభక్తి [illegible] ద్రోహము చేసినవానిశాతవము. బ్రహ్మ
[illegible] నీతివాక్యానుసరణి మంత్రి [illegible] ఇలా స్వంథయున [illegible]
[illegible] దయ్య [illegible] చంద్రహాసుండీ [illegible] గామున

శంకరియుండిరంబునకు ఆని కార్యముని కదుటబివంబడి మునిశిశరగఃసుంద్రై
శివిశిల్పి స్తుతించె.

ఆ ది తా ళం.

కరుణాకరి-తరుణమున్బ్రోవగౌరి-పరమగురునితార్థ్యము దెలిసిన ॥క॥
సురులుమునులుగీర్వాణులువరికే - చరులుసిద్ధగంధర్వులునురబుధ-
వరులుసూర్యచంద్రాములునీప్పను-చరణమేమరక ధ్యానింతురట॥క॥
పరముఁబొందగోరెదమను సాధన-పరులునిన్నుప్రత్యక్షపాలిత్వవి-
చారణంబు జేయుచుగనుగొనుబహు - ధీరమతులప్రీతిబ్రోతువట
॥క॥ భక్తులెల్లనిను సేవింపగగని - రక్తిమీరధ్యానించెదసతతము
యుక్తిదెల్పిసుజ్ఞానమొసంగుము-ముక్తికాంతనీవాదిశక్తికద ॥క॥

వా మరియు ఓటదండిరా? శివునాలరగురుడగుబిష్టు శివునిశక్తివిసదుస
శక్తులనసాకైవిష్ణువుగం చెప్పిన్న కాంతైయున్న దానవుగావున ఓదండిరాయక్తి
మధ్యగంబునకు శంకరుంబంబి ప్రసన్నురాలుగానున్న నాశరంబును భండి

మరియు చెప్పదగని దంభ్రవతాఖండు శరకంఠంబున ఖడ్గంబుగీలించుకొనదలచు

అభంగ్ర శత్రునెనరుంచి-శాంతమువహించి॥

శత్రుని పేర్కొంచి-బాలుడని యెంచి ॥క్ర॥

వ॥ దేవీచరణాగవుకొప్పబున్నయై చంద్రహాసునికరంబున్ బట్టుకొని.

ఆదితాళం.

మాతృబుద్ధి కార్య్యము మనుచిర కాలము ॥మా॥

బాలహత్యకృత్యము-జేయంగ సెకాంతము॥ గానవారాక్షసము [illegible] సౌఖ్యము॥మా॥

కారసనేత్రుడ-సద్గుణశీలుడ [illegible] సుకుమారుడ పూరుషవరేణ్యుడ ॥మా॥

వ॥ మరియు [illegible] మాతృమంత్రి [illegible] స్వభావంబున యున్న

దానిపాతకకృత్యంబు జేసెకావున [illegible] ప్రధమంబున పుత్రవియోగంబును హరి

భక్తుం డగు నీవాంగకర్త్యంబుచే [illegible] దుర్గ్రహ [illegible] సంప్రాప్తం

బయ్యెనిందుకు కారణంబని లేదు నీవు ఏకాదశీవ్రతపరుండవు పరమభాగవత

శ్రేష్ఠుండవు కారణంబున దేవుం ప్రసన్నుంగా [illegible] గావున నీవు గొంచెమైన సందేహం

బును భయంబును వొందకనీయభీష్టంబు చెప్పవలెనదు [illegible] గోరుమనుటయు

చంద్రహాసుండిట్లనిరి.

శ్రీవిద్యాయమా అనుష్టుప్.

నారదమా హాతనిన్ను గొలిచె ॥నా॥ యేతిరునైనా పరిభ్రమింప॥
జ్యోతిగల్గులో కోస్తరయంబ ॥నా॥ సుజనాళిబ్రోచు సురరక్షకుని॥
భజియించుమనస్ట్రీ భాగ్యమొసంగును ॥నా॥

వ॥ ఈప్రకారంబున భూవమందు వరంబులొసగుదుంగాక విలసితవద
నారవిందయు. సుముఖియు. భక్తపరాధీనయు. శ్రీపరమేశ్వరార్ధాంగియు.
సౌరకామప్రభావంతోడం సదాధ్యానించు త్రిలోకమాతయువగు భువనేశ్వరి
నుతించి దహూరసంబుప్పొంగఁజక్కగ నీగదాధ్యాయఫంబుంతోగూడిన ప్రశ
స్తులగు తవహాస్తులు సంప్రవహించు నిరంబువనిడి జ్ఞానోపదేశంబుసేసె వంత
ఘనపాంబుందు నేటిశాస్త్రంగ వంశసంబాధించినుకు శీకరకమలంబైయుట్టినిదా.

ఉ॥ అనుకూలమీపునన్నునదియాత్మలజూచుచు వైరిసంఘముల్।
వనుపడిచేయునెన్నలనుఁ వ్యగ్రతిందొలగించికాచుచున్।
వినువాడిసెంపుతప్పుసతిబిగ్గరసత్యరువాగ్మమూర్తినై।
కనబడుమాగోసను స్తవరకాంబన తొంప్రుననిజేయుచుండుమీ॥

వ॥ అనిచంద్రహాసుండుదయు దేవియుక్తుండై గాళికాదేవి యధ యందుగానక
సమాదసహితంబుగ . మంత్రులుబ్రవిధులంజేసి ధర్మామయంతర్భూతయయ్యెనాత్రి
... పాలుండు కుంతలపురి సంబంధి మిత్రులు సమ్మతులసహితంబుగ పురప్రవేశంబు
జేసి వాడశోభ్యగంత ప్రజలకు ... ఘనమై కనిపి ... ంచుచుండె.

౧౹ మదనుని గూడి కూనవరుడు

వదలక జను దెంచి పుత్ర గాంధారుడు ।
హృదయము గల్గిన ఏ చెంతా
వసలింపెను ప్రజలు బొందు సను ధాకీర్తి ।

వ॥ తదనంతరంబు

గంధి॥ సంతసమున నందరకు శ్రీ ।
కుంతలాపురము జేరి బా ॥క్క॥

చా॥ అందరుసుఖంబుండిరంత చంద్రహాసుండు సర్వకాల సర్వావస్థలయందు శ్రీ
హరిభామసంకీర్తనపరుండై ధర్మపరిపాలనంబు జేయుచు వర్ణాశ్రమధర్మంబులు
... గానరూపుడు తనభార్యలవలన విద్యదకుమారులంగని వినయసుతునకు పరి
త్యాంగనియు సంపకమాలిప్రకునకు ... ంబు జేయించి

మూడువిందల సంవత్సరంబులు రాజ్యపరిపాలనఁజేసి పరమభాగవతుండనియు ప్ర
సిద్ధికెక్కినవాఁడనియు కీర్తివహించియుండునంత.

పా॥ బస్త్రాభూషణమణిమకరధ్వజాళా-పట్టగ్రాంథ్యములందు।
పద్మనాభు కేశవమనుండగగన-వెడవా॥ తురగముతోందు ॥పా॥

కం॥ అంతవిని యయ్యశ్వవిధం।
బంతయు భూవరున కెరుక-బరచగ యాత్రి।
మంతుకసుత సహితంబుగ।
చెంతను తెంచిదాని చెల్వముగాంచె।

వ॥ అట్లుగని పాండుమహారాజపుత్రుండైన ధర్మరాజాచే విడువబడినయజ్ఞా
శ్వంబనియును శ్రద్ధతో వార్తంబు అర్జునసహితంబుగ శ్రీకృష్ణపరమాత్మవిశ్వేయు
నదియు నాయురగముపత్రంబునందుండు లిఖితంబుగాను చదివి పరమానందంబున
వర్తిల్లుచుండు కవుకుమారుడొసంగె.

కథహా శెవాలవరియా అనుమట్టు.

సుతులార యీహాయమా బల్ జాగ్రతగ నేజూడరే।

శాంతసుజనా పోంగవర శ్రీ శాంతు స్వైకనృతు।
శ్రీతుడు ముం... డి. సుంగలంబు జేయను ॥సు॥

వ॥ ఈ ప్రకారంబున కుమారులకు జటపటిల శ్రీకృష్ణదర్శనార్థంబు ... మంగళవాద్యంబులు ... రథగజతురగ పదాదివస్తువాహన పరివృతులై ... శ్రీసామంత ... బృందావనపురంబునకు చంద్రశాలాంతద్వారంబున నిలిచిత ... ధ్యానపరులై శ్రీకృష్ణపరమాత్మ నుద్దేశించి

భావనగా ననుకొట్టు.

ద్రుపమత - నీవు పద-పద్మమి ... గిరివర- పాలించవేగర ॥రు॥
రాతిమాను_నాతిగను-శ్రీని జేయవ ... గావవ - నీతిబూనవ ॥రు॥
గానమున ధ్యానమున ... ంబున।
వినుమరువ లేవన- యనుమా ... లన ॥రు॥

వ॥ ఇట్లు ధ్యానించుచుండు నవసరంబున.

పా॥ పార్థసహితుడై శ్రీకృష్ణుడు ... రాగ।
పార్థ కమదుర్యోధనటంచు భూవరుడు ... సాగిరి ... ॥పా॥

వ॥ తదనంతరంబు పరమభాగవతుండును, విష్ణుదేవాలోచనుండును, శ్రీకృష్ణ పుండ్రధారియు, వినోదాసక్తుండును జ్ఞానవృద్ధుండును. ఏకాదశీవ్రతపరుం డును, వసుదేవసుతనివాసముద్రుండగు శ్రీకృష్ణదర్శనార్థం బై వచ్చియున్న వా రంపకుడు భూపాలునకు శుకుడు శ్రీకృష్ణగానలమవిర్భ్య ముగపండనంబులు గావించి చంద్రహాసుండు (పెన్నధగన్నరంపంబున) శ్రీకృష్ణపరమాత్మునకని అపరాధం బునకు అనాథరక్షకా దేవదేవ యని కాలంబునకు తమనిచి సేవించి గీతా గాత్రంబునకు మంగళారతులచేసి పరమభాగవతులు శ్రీకృష్ణనామ సహితం బుగ వివిధ్యమాభాగ్యంబున పనసపరిమళంబున శ్రీకృష్ణునిటులనిస్తుతించె.

ఆదితాళము

నాతరమా నిన్నుపొగడ - నారదాదివందితపాద ! శాంతభక్తమందార పాలిత నిరంజన నిర్వికల్ప - కాంతిబిస్వరూపా వలుకనిచ్చ - లత్వమెరుగరనిశ్రుతులు దెలిపెగడ ॥నా॥

భూతసృష్టికాధారముని వ. భూతకర్త లకర్త సాక్షి వ. భూత సంవ్యవహారనడయాపర ॥నా॥

అండపిండబ్రహ్మాండమునీవ- ఆదిపరబ్రహ్మంబునీవ కృష్ణ
లోకయనయుగండరూపవే కందర్పనవపుండరీకాక్ష ॥నా॥

వ. అని మరియును,

సీ॥ కలలకబో వెడిపుత్రమిత్రపవిత్ర - గాఢాదిసంభోగముల్ ।
జలవాహధారలనెండమావులకునా సల్ చేయువందంబున ।
గంధర్వసత్యములంచు మూఢుడవ్యర్థ - తేర్జుడనామనీ ।
విలసత్పాదయుగంబుసూపికరుణా వీక్షింపులక్ష్మీపతీ ॥

వ॥ అనిమరియును.

కం॥ [illegible] యుక్తియు మునిజనంబుర్గ జగంబు నకరముసాక్షా ।
[illegible] శ్రీయూరుని బిడ్డ [illegible] దగదే ॥

వ॥ అనిచింప కృష్ణుండు [illegible] మూడుదినంబులప్పారంబున నివసించి కృష్ణాను
జ్ఞాతుండు [illegible] చంద్రహాసుండు అర్జునకప్పగింప శ్రీకృష్ణసహితంబు
నను. [illegible] చంద్రహాసుచే సెలవంది నిజనివాస పేటుండు [illegible] పురంబునకు
చేసి. [illegible] చంద్రహాసుండును. శ్రీకృష్ణధ్యానపరుండయి బహుకాలంబు రాజ్యం
జేసి అంత్యంబున పునరావృత్తిరహితశాశ్వతపుణ్యలోకగతుండయ్యె.

మంగళము రాగం సురటి ఆది.

హారతిమగా మంగళ హారతిమగా। ఆనందం [illegible]
కృష్ణం ॥హా॥ [illegible]
[illegible] ॥హా॥ [illegible]
[illegible]
[illegible] ॥హా॥

గద్యము॥ శ్రీ [illegible] కౌశికసగోత్ర
[illegible] పారావారరాకా [illegible] మిశ్రకవిత [illegible]
[illegible] భద్రాచలయామాత్య పౌత్ర [illegible]
[illegible] గర్భజనిత శ్రీలక్ష్మీనారాయణ చరణారవింద
[illegible]సమాసాదిత సకలసంగీత సాహిత్యకలితాభాగధేయ విబుధ
జనవిధేయ భద్రాచలనామధేయప్రణీతంబైన శ్రీ చంద్రహాస చరిత్రం
బు సర్వంబును సంపూర్ణము. శుభమస్తు. శ్రీరామచంద్ర [illegible]

10868

తోఽసి మధుమత్పార్థివగ్ం రజః । మధు ద్యౌరస్తు నః పితా । మధుమాన్నో వనస్పతిర్మధుమాగ్ం అస్తు సూర్యః । మాధ్వీర్గావో భవంతు నః॥ తాశ్శర్కరా అభవన్ తచ్ఛర్కరాణాగ్ం శర్కరత్వం వజ్రో వై శర్కరాః పశుస్సగ్ంశ్ర్యచ్ఛర్కరాభిరగ్నిం పరిమినోతి వజ్రేణైవాస్మై పశూన్పరిగృహ్ణాతి తస్మాద్వజ్రేణ పశవః పరిగృహీతాస్తస్మాత్స్థేయాన స్థేయసో నోపహరతే త్రిస్సప్తాభిః పశుకామస్య॥ ఓం ఆపో హి ష్ఠా మయో భువస్తాన ఊర్జే దధాతన। మహే రణాయ చక్షసే। యో వశ్శివతమో రసస్తస్య భాజయతేహ నః। ఉశతీరివ మాతరః। తస్మా అరంగమామవో యస్య క్షయాయ జిన్వథ। ఆపో జనయథా చ నః॥ ఇతి పంచామృతేన శుద్ధోదకేన ప్రక్షాళ్య॥ ఓం గణానాంత్వా...సాదనం॥ గణాధిపతిమా—మి॥ ... పూర్వోక్తప్రకారేణ నక్షత్రేశా మధిదేవతాం ప్రత్యధిదేవతా మావాహ్య॥ ...

శ్లో॥ సూర్యారిష్టేతు సంప్రాప్తే సూర్యపూజాం చ కారయేత్।
సూర్యధ్యానం ప్రవక్ష్యామి ఆత్మపీడోపశాంతయే॥

౧॥ ఆకృష్ణేనేత్యస్య మంత్రస్య। హిరణ్యస్తూప ఋషిః। సవితా దేవతా। త్రిష్టుప్ఛందః యజమానస్యాధిదేవతా ప్రత్యధిదేవతాసహిత సూర్యగ్రహప్రసాదసిద్ధ్యర్థే సూర్యగ్రహారాధనే వినియోగః॥

శ్లో॥ వేదీమధ్యే లలితమలేకర్ణికాయాం రథస్థ స్సప్తాశ్వోఽర్కోఽరుణరుచివపుస్సప్తరజ్జుర్ద్విబాహుః। గోత్రేర మ్యైబహువిధగుణైః కాశ్యపాఖ్యప్రసూతః। కాళింగాఖ్యే విషయజనితః ప్రాఙ్ముఖః పద్మహస్తః॥ పద్మాసనః పద్మకరో ద్విబాహుః పద్మద్యుతిస్సప్తతురంగవాహః। దివాకరో లోకవపుః కిరీటీ। మయి ప్రసాదం విదధాతు దేవః॥ ఆకృష్ణేన రజసా

వర్తమానో నివేశయన్నమృతం మర్త్యంచ । హిరణ్యయేన సవితా ర
థేనాదేవో యాతి భువనాని పశ్యన్ ॥ ఓం భూర్భువస్సువః । సూర్యగ్రహే
హాగచ్ఛ।సూర్యగ్రహం రక్తవర్ణం రక్తగంధం రక్తపుష్పం రక్తమా
ల్యాంబరధరం రక్తచ్ఛత్రధ్వజరథపతాకాది శోభిత దివ్యరథసమారూ
ఢం మేరుం ప్రదక్షిణీకుర్వాణం ప్రాఙ్ముఖం పద్మాసనస్థం।ద్విభుజం।సప్తా
శ్వం।సప్తరజ్జుం కళింగదేశాధిపతిం । కాశ్యపసగోత్రం ప్రభవసంవత్సర
మాఘశుక్లసప్తమ్యాం కృత్తికానక్షత్రేజాతం సింహరాశ్యధిపతిం । భా
నువారం ప్రయుక్తం కిరీటినం సుఖాసీనం పత్నీపుత్రపరివారసమేతం గ్ర
హమండలే ప్రవిష్టమస్మిన్నధికరణే మధ్యే వర్తులాకారమండలే సూ
ర్యగ్రహమావాహయామి స్థాపయామి పూజయామి॥ అగ్నిం దూతం వృ
ణీమహే హోతారం విశ్వవేదసం । అస్య యజ్ఞస్య సుక్రతుం। సూర్యగ్రహా
ధిదేవతాం అగ్నిం సాంగం సాయుధం సవాహనం సశక్తిపత్నీపుత్రపరివా
రసమేతం సూర్యగ్రహస్య దక్షిణతః అగ్నిమావాహయామి స్థాపయా
మి పూజయామి॥ కద్రుద్రాయ ప్రచేతసే మీఢుష్టమాయ తవ్యసే । వో
చేమ శంతమం హృదే । సూర్యగ్రహప్రత్యధిదేవతాం రుద్రం సాంగం
సాయుధం సవాహనం సశక్తిపత్నీపుత్రపరివారసమేతం సూర్యగ్రహ
స్యోత్తరతః రుద్రమావాహయామి స్థాపయామి పూజయామి॥

శ్లో॥ చంద్రార్చిస్తే తు సంప్రాప్తే చంద్రపూజాం చ కారయేత్ ।
చంద్రధ్యానం ప్రవక్ష్యామి మనఃపీడోపశాంతయే॥

౨॥ ఆప్యాయస్వేత్యస్య మంత్రస్య । గౌతమ ఋషిః । చంద్రో దేవ
తా । గాయత్రీచ్ఛందః । యజమానస్యాధిదేవతా ప్రత్యధిదేవతాసహి
తచంద్రగ్రహప్రసాదసిద్ధ్యర్థే చంద్రగ్రహారాధనే వినియోగః॥ ఆగ్నేయ
భాగే సరథో దశాశ్వశ్చాత్రేయజో యామునదేశజశ్చ। ప్రత్యఙ్ముఖస్థ
శ్చతురశ్రపీఠే గదాధరాంగో హిమవత్స్వభావః॥ శ్వేతాంబరశ్శ్వేతవ

తోపసి మధుమత్పార్థివగ్ంరజః । మధుద్యౌరస్తునః పితా । మధు
మాన్నోవనస్పతిర్మధుమాగ్ంఅస్తు సూర్యః । మాధ్వీర్గావోభవం
తునః॥ తాశ్శర్కరా అభవన్ తచ్ఛర్కరాణాగ్ం శర్కరత్వం వజ్రో
వైశర్కరాః పశురగ్ని ర్యచ్ఛర్కరాభిరగ్నిం పరిమినోతి వజ్రేణైవా
స్మైపశూన్పరిగృహ్ణాతి తస్మాద్వజ్రేణపశవః పరిగృహీతాస్తస్మాత్స్థే
యాన స్థేయ ప్రోనోపహారత్రిసప్తాభిః పశుకామస్య॥ ఓం ఆపోహి
ష్ఠామయోభువస్తాన ఊర్జే దధాతన। మహేరణాయ చక్షసే। యోవ
శ్శివతమోరసస్తస్యభాజయతేహనః। ఉశతీరివమాతరః । తస్మాఅ
రంగమామవో యస్యక్షయాయజిన్వథ । ఆపోజనయథా చనః॥ ఇతి
పంచామృతేన శుద్ధోదకేన ప్రక్షాళ్య॥ ఓం గణానాంత్వా...సాదనం॥
గణాధిపతిమా — మి॥ ... పూర్వోక్తప్రకారేణ నక్షత్రేశా మధిదే
వతాం ప్రత్యధిదేవతా మావాహ్య॥ ...

శ్లో॥ సూర్యారిష్టేతు సంప్రాప్తే సూర్యపూజాంచకారయేత్।
సూర్యధ్యానం ప్రవక్ష్యామి ఆత్మపీడోపశాంతయే॥

౧॥ ఆకృష్ణేనేత్యస్యమంత్రస్య। హిరణ్యస్తూపఋషిః। సవితాదే
వతా। త్రిష్టుప్ఛందః యజమానస్యాధిదేవతా ప్రత్యధిదేవతాసహిత
సూర్యగ్రహప్రసాదసిద్ధ్యర్థే సూర్యగ్రహారాధనే వినియోగః॥

శ్లో॥ వేదీమధ్యే లలితకమలే కర్ణికాయాం రథస్థ స్సప్తాశ్వోఽరు
ణరుణరుచివపుస్సప్తరజ్జుర్ద్విబాహుః। గోత్రేరమ్యే బహువిధగుణైః కా
శ్యపాఖ్యప్రసూతః। కాళింగాఖ్యే విషయజనితః ప్రాఙ్ముఖః పద్మహస్తః॥
పద్మాసనః పద్మకరో ద్విబాహుః పద్మద్యుతిస్సప్తతురంగవాహః। దివా
కరోలోకపతిః కిరీటీ। మయిప్రసాదం విదధాతు దేవః॥ ఆకృష్ణేనరజసా

వర్తమానో నివేశయన్నమృతం మర్త్యంచ । హిరణ్యయేన సవితా రథే
నా దేవో యాతి భువనాని పశ్యన్ ॥ ఓం భూర్భువస్సువః । సూర్యగ్రహ
మాగచ్ఛ ॥ సూర్యగ్రహం రక్తవర్ణం రక్తగంధం రక్తపుష్పం రక్తమా
ల్యాంబరధరం రక్తచ్ఛత్రధ్వజరథపతాకాది శోభితం దివ్యరథసమారూ
ఢం మేరుం ప్రదక్షిణీకుర్వాణం ప్రాఙ్ముఖం పద్మాసనస్థం ద్విభుజం సప్తా
శ్వం సప్తరజ్జుం కళింగదేశాధిపతిం । కాశ్యపసగోత్రం ప్రభవసంవత్సర
మాఘశుక్లసప్తమ్యాం కృత్తికానక్షత్రే జాతం సింహరాశ్యధిపతిం । భా
నువారం ప్రయుక్తం కిరీటినం సుఖాసీనం పత్నీపుత్రపరివారసమేతం గ్ర
హమండలే ప్రవిష్టం సుస్నిగ్ధకరణే మధ్యే వర్తులాకారమండలే సూ
ర్యగ్రహమావాహయామి స్థాపయామి పూజయామి ॥ అగ్నిం దూతం వృ
ణీమహే హోతారం విశ్వవేదసం । అస్య యజ్ఞస్య సుక్రతుం । సూర్యగ్రహా
ధిదేవతాం అగ్నిం సాంగం సాయుధం సవాహనం సశక్తిపత్నీపుత్రపరివా
రసమేతం సూర్యగ్రహస్య దక్షిణతః అగ్నిమావాహయామి స్థాపయా
మి పూజయామి ॥ కద్రుద్రాయ ప్రచేతసే మీఢుష్టమాయ తవ్యసే । వో
చేమ శంతమం హృదే । సూర్యగ్రహప్రత్యధిదేవతాం రుద్రం సాంగం
సాయుధం సవాహనం సశక్తిపత్నీపుత్ర పరివారసమేతం సూర్యగ్రహ
స్యోత్తరతః రుద్రమావాహయామి స్థాపయామి పూజయామి ॥

శ్లో॥ చంద్రార్చిస్తే తు సంప్రాప్తే చంద్రపూజాం చ కారయేత్ ।
చంద్రధ్యానం ప్రవక్ష్యామి మనఃపీడోపశాంతయే ॥

౨॥ ఆప్యాయస్వేత్యస్య మంత్రస్య । గౌతమ ఋషిః । చంద్రో దేవ
తా । గాయత్రీ ఛందః । యజమానస్యాధిదేవతా ప్రత్యధిదేవతాసహి
తచంద్రగ్రహప్రసాదసిద్ధ్యర్థే చంద్రగ్రహారాధనే వినియోగః ॥ ఆగ్నేయ
భాగే సరథో దశాశ్వశ్చాత్రేయజో యామునదేశజశ్చ । ప్రత్యఙ్ముఖస్థ
శ్చతురశ్రపీఠే గదాధరాంగో హిమవత్స్వభావః ॥ శ్వేతాంబరశ్శ్వేతవ